

Taming Big Pharma

Assessing how insurers push pharmaceutical companies to improve access to medicine and pay fair taxes

Fair Insurance Guide

25 April 2019

Fair Insurance Guide

Taming Big Pharma

Assessing how insurers push pharmaceutical companies to improve access to medicine and pay fair taxes

The Fair Insurance Guide is a coalition of the following organisations:

Amnesty International, FNV, Milieudefensie, Oxfam Novib, PAX and World Animal Protection.¹

25 April 2019

Research by: the Centre for Research on Multinational Corporations (SOMO)

Samenvatting

Toegang tot medicijnen is een fundamenteel onderdeel van het mensenrecht op gezondheid. In de laatste jaren is een reeks schandalen aan het licht gekomen over farmaceutische bedrijven die exorbitante prijzen hanteren voor levensreddende medicijnen. De hoge prijzen van dit soort medicijnen zijn een ernstig probleem in met name lage- en middeninkomenslanden. Veel medicijnen blijven onbetaalbaar voor de armsten in de wereld, die geen zorgverzekering hebben en medicijnen zelf moeten betalen. Daarnaast wordt er veel te weinig geld geïnvesteerd in onderzoek en ontwikkeling van medicijnen voor ziektes die vooral arme mensen treffen, omdat deze medicijnen niet genoeg winst opleveren voor farmaceutische bedrijven. Onderzoek van Oxfam heeft daarnaast aangetoond dat farmaceutische bedrijven hun winsten massaal wegsluizen naar belastingparadijzen.² In 2016 hadden de vier grootste Amerikaanse farmaceuten - Pfizer, Merck & Co, Abbott en Johnson & Johnson - 352 miljard dollar aan belastingvrije winsten op buitenlandse rekeningen staan.³ Farmaceutische bedrijven maken nauwelijks openbaar waar zij hun winsten maken en waar zij belasting betalen.

Van verzekeraars wordt verwacht, als onderdeel van hun maatschappelijke verantwoordelijkheid als beleggers, dat zij hun invloed gebruiken om de farmaceutische bedrijven waarin zij investeren betaalbare prijzen voor hun medicijnen te laten hanteren en eerlijk belasting te laten betalen. Van verzekeraars wordt ook verwacht dat zij transparant communiceren over hun *engagements* met farmaceutische bedrijven over toegang tot medicijnen, de resultaten van deze *engagements* en wat zij over dit onderwerp hebben gestemd op aandeelhoudersvergaderingen.

Deze studie beoordeelt hoe negen verzekeringsmaatschappijen (Achmea, Aegon, Allianz, ASR, CZ, Menzis, NN Group, VIVAT en VGZ) uitvoering geven aan hun verantwoordelijkheid als institutionele beleggers met betrekking tot maatschappelijk verantwoord ondernemen in de farmaceutische sector. Specifiek kijken we in dit onderzoek naar het beleid van de verzekeraars en de uitvoering daarvan op het gebied van 'betaalbare geneesmiddelen' en 'eerlijke betaling van belastingen' door farmaceutische bedrijven. De negen verzekeringsmaatschappijen investeerden samen meer dan 14 miljard euro in 19 geselecteerde farmaceutische bedrijven. Daarmee hebben de verzekeraars zowel een verantwoordelijkheid als ook een kans om de bovengenoemde problemen met farmaceutische bedrijven aan te pakken.

Tabel 2 presenteert een overzicht van de uitkomsten van het onderzoek wat betreft de transparantie van verzekeraars over hun investeringen en *engagements* en hoe zij presteren wat betreft eerlijke belastingafdrachten door farmaceuten en toegang tot medicijnen. De tabel geeft een overzicht van hoe verzekeraars presteren *in verhouding tot elkaar*.

Table 1 Overzicht van hoe verzekeraars naar verhouding presteren op verschillende onderwerpen.

Onderwerp	Voorlopers	Middenmoters	Achterblijvers
Transparantie over investeringen en engagement	Achmea, ASR, Menzis, VIVAT	CZ	Aegon, Allianz, NN, VGZ
Eerlijke belasting-afdrachten door farmaceuten	Achmea, ASR, VIVAT	Allianz, CZ, NN	Aegon, Menzis, VGZ
Toegang tot medicijnen door farmaceutische bedrijven	Achmea, ASR, VIVAT, CZ, Menzis	VGZ, NN	Aegon, Allianz
Relatie tussen investeringen in farmaceuten en hun scores op de Access to Medicine Index	Achmea, ASR, CZ, VIVAT	Aegon	Allianz, Menzis, NN, VGZ*

* VGZ is hier ingedeeld bij 'achterblijvers', omdat de verzekeraar geen informatie heeft verstrekt over de specifieke waarde van haar investeringen in farmaceutische bedrijven. Daardoor blijft onbekend of er een relatie is tussen de investeringen in farmaceuten en de scores van deze bedrijven op de Access to Medicine Index.

De meeste verzekeraars investeren via bedrijfsobligaties en aandelen in (bijna) alle negentien farmaceutische bedrijven uit het onderzoek. Drie verzekeraars bezitten het leeuwendeel van deze investeringen: Allianz is met 8,2 miljard euro veruit de grootste, gevolgd door Aegon (2,8 miljard euro) en NN Group (1,6 miljard euro). Sommige verzekeraars investeren relatief meer in farmaceutische bedrijven die het hoogst scoren op de Access to Medicine Index. Zo gaat meer dan de helft van de investeringen van Achmea en VIVAT in farmaceutische bedrijven naar de zeven best presterende bedrijven in de Access to Medicine Index; bij de NN Group is dit minder dan een kwart. Daarbij dient wel te worden opgemerkt dat de Access to Medicine Index inzicht biedt in de relatieve prestaties van farmaceuten op het gebied van

toegang tot medicijnen. Sommige bedrijven hebben een aantal maatregelen genomen, maar een groot deel van hun beleid ondermijnt nog altijd de toegang tot medicijnen.

Zelfs bij de bedrijven met het grootste deel van hun farmaceutische investeringen in de zeven beste presteerders van de Access to Medicine Index gaat het nog steeds om maar ongeveer de helft van hun totale investeringen in farmaceutische bedrijven. Omgekeerd hebben sommige verzekeraars relatief veel geïnvesteerd in de zeven slechtst presterende bedrijven van de Access to Medicine Index. ASR en VIVAT beleggen beiden ongeveer 15 procent van hun totale portefeuille in de farmaceutische sector in de zeven slechtste presteerders, terwijl Menzis (50 procent), Allianz (42 procent) en NN Group (36 procent) relatief veel meer hebben geïnvesteerd in deze bedrijven.

De meeste verzekeraars bieden op zijn minst enige mate van transparantie over hun investeringen. Menzis is de enige verzekeraar die de namen van de bedrijven waarin ze investeert publiek toegankelijk maakt. VGZ is de enige verzekeraar die alleen informatie verstrekt over de namen van de bedrijven waarin ze investeert, en niet over de specifieke waarde van haar beleggingen in farmaceutische bedrijven. De mate van transparantie van verzekeraars over hun *engagement*-activiteiten en de resultaten daarvan varieert sterk, maar alle verzekeraars moeten verbeteren om te voldoen aan de OESO-richtlijnen voor multinationale ondernemingen. De meeste verzekeraars laten transparant zien hoe zij hun aandeelhoudersstemrechten hebben gebruikt.

Eerlijke belastingafdrachten

In het algemeen lijken de verzekeraars het hoge risico van onethische belastingontwijking door farmaceutische bedrijven niet te erkennen, ondanks duidelijke aanwijzingen hiervoor in onderzoeksrapporten en mediaberichten. Het onderwerp is wel onderdeel van de ESG-screening en *engagement*-processen van Achmea, ASR en CZ. Aegon vermeldt juist expliciet dit niet te doen omdat het vindt dat dit buiten zijn verantwoordelijkheid als bedrijf valt. De verzekeraars die over dit onderwerp *engagement* hebben gevoerd, rapporteren dat farmaceutische bedrijven weinig vooruitgang boeken op dit onderwerp. In 2018 stemden Achmea, Allianz, ASR, NN Group en VIVAT tijdens aandeelhoudersvergaderingen van farmaceutische bedrijven vóór resoluties die zich richten op het verbeteren van hun lobbytransparantie. Achmea, ASR, CZ en VIVAT lijken momenteel voorlopers te zijn op dit onderwerp, maar alle verzekeraars zouden meer kunnen doen.

ondernemen **geen actie** tegen belastingontwijking door farmaceuten

Toegang tot medicijnen

Het onderwerp 'toegang tot medicijnen' wordt momenteel door zeven verzekeraars (Achmea, ASR, CZ, Menzis, NN Group, VGZ en Vivat) opgenomen in hun beleggingsbeleid, screening- en *engagement*-processen. Uit deze studie komt naar voren dat er sprake is van substantiële *engagement* van verzekeraars met farmaceutische bedrijven op dit thema, maar in het algemeen ontbreekt transparantie over de onderwerpen, intensiteit en uitkomsten van deze *engagements*. Sommige verzekeraars gebruiken de Access to Medicine Index in hun *engagement*-beslissingen of bespreken de Index tijdens hun *engagements* met farmaceutische bedrijven. Over het algemeen lijken deze *engagements* niet te leiden tot concrete verbeteringen bij farmaceutische bedrijven op dit punt. Interessant in dit opzicht is ook de rechtszaak die Menzis heeft aangespannen tegen AstraZeneca wegens het vragen van een buitensporig hoge prijs voor een bepaald medicijn.

doen niets om farmaceuten te stimuleren betaalbare medicijnen aan te bieden

Achmea, ASR en VIVAT gebruiken de scores van farmaceutische bedrijven op de Access to Medicine Index in hun screeningprocessen. Achmea, ASR, NN Group en VIVAT nemen het onderwerp 'toegang tot medicijnen' mee in hun stembeslissingen op aandeelhoudersvergaderingen. Allianz en Aegon daarentegen hebben nauwelijks aandacht voor de kwestie in hun beleggingsbeleid: ze hebben het probleem niet opgenomen in hun screeningbeleid en hebben op dit onderwerp geen engagement gevoerd met farmaceutische bedrijven. Vijf jaar na het uitkomen van het vorige rapport van de Eerlijke Verzekeringswijzer over verzekeraars en toegang tot medicijnen hebben Aegon en Allianz het Access to Medicine Investor Statement over de toegang tot medicijnen nog altijd niet ondertekend. Vier van de negen onderzochte verzekeraars (Achmea, ASR, NN Group en VIVAT) hebben dat wel gedaan.

Aanbevelingen

Om het gedrag van farmaceutische bedrijven op de onderwerpen 'eerlijke belastingafdrachten' en 'toegang tot medicijnen' te verbeteren doet dit rapport twintig concrete aanbevelingen aan verzekeraars.

Met betrekking tot **eerlijke belastingafdrachten** door farmaceutische bedrijven dienen verzekeraars onder meer belastingtransparantie op te nemen in hun ESG-criteria voor de screening van bedrijven; engagement te voeren met bedrijven over hun belastingbeleid; en een duidelijke strategie te hebben over disinvesteringen in het geval dat engagementprocessen hun doelen niet bereiken.

Met betrekking tot bevorderen van de **toegang tot medicijnen** door farmaceutische bedrijven dienen verzekeraars onder meer, in lijn met het Access to Medicine Investor Statement, 'toegang tot medicijnen' te integreren in hun ESG-screeningbeleid en hun stemrecht te gebruiken om gezamenlijk resoluties in te dienen en te steunen tijdens aandeelhoudersvergaderingen van farmaceutische bedrijven.

Gezien de beperkte impact van het huidige *engagement* van verzekeraars met farmaceutische bedrijven op deze twee onderwerpen zouden verzekeringsmaatschappijen de druk op farmaceutische bedrijven moeten opvoeren door gezamenlijke inspanningen te ondernemen met andere investeerders of door juridische stappen te nemen. Verder zouden verzekeraars ook veel transparanter moeten zijn over hun investeringen en engagement met farmaceutische bedrijven.

¹ Not all coalition members of the Fair Insurance Guide work on all themes and/or sectors on which the research of the Fair Insurance Guide focuses. Reports on specific themes therefore do not necessarily reflect the opinion of all coalition members of the Fair Insurance Guide.

² Oxfam (2018), *Prescription for Poverty: Drug companies as tax dodgers, price gougers, and influence peddlers*, <<https://oxfamlibrary.openrepository.com/bitstream/handle/10546/620548/cr-prescription-for-poverty-180918-en.pdf>> (27 March 2019).

³ Americans for Tax Fairness (2017), "The Pharma Big 10: Price Gougers, Tax Dodgers", <<https://americansfortaxfairness.org/wp-content/uploads/Pharma-Drug-Price-Gougers-Tax-Dodgers-Report-FINAL-12-5-17.pdf>>, p. 22.